

FLUID DE FORAJ ECOLOGIC CU ADITIV POLIMERIC

Prep. Drd. Ing. Mihaela Manea
prof. univ. Dr. Ing. Lazăr Avram
conf. Dr. Ing. Maria Georgeta Popescu
Catedra Foraj-Extracție
Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești

- Obiectiv: - produse și sisteme noi în domeniul fluidelor de foraj
- Motivații: - creșterea numărului de metri foraj în adâncime și orizontal
  - reglementări de mediu stricte asupra materialelor toxice și non-biodegradabile
- Soluții: - eforturile se concentrează în mare parte asupra aditivilor polimerici, pentru găsirea unor sisteme noi sau îmbunătățirea celor existente.

- Utilizarea coloizilor hidrofili, natural organici, la prepararea fluidelor de foraj a fost propusă pentru prima dată de către Chillingarian în 1950
- Polimerii se pot clasifica în naturali, naturali modificați și sintetici.
- Dintre fluidele de foraj pe bază de apă cu aditivi polimerici de ultimă generație, se pot enumera: sistemele Flo-Pro, noroaiele Polyol, sistemele Spersene, sistemele Duratherm, sistemele K-Mag, sistemele Envirotherm, sistemele Pyro-Drill.

- Aspecte de o importanță deosebită:
  - alegerea unei compoziții corespunzătoare pentru un fluid de foraj
  - menținerea acestor proprietăți în timpul forajului:
    - fracția de solide
    - eficiența controlului solidelor

Fluidele de foraj conțin: - solide cu greutate mare (HGS)

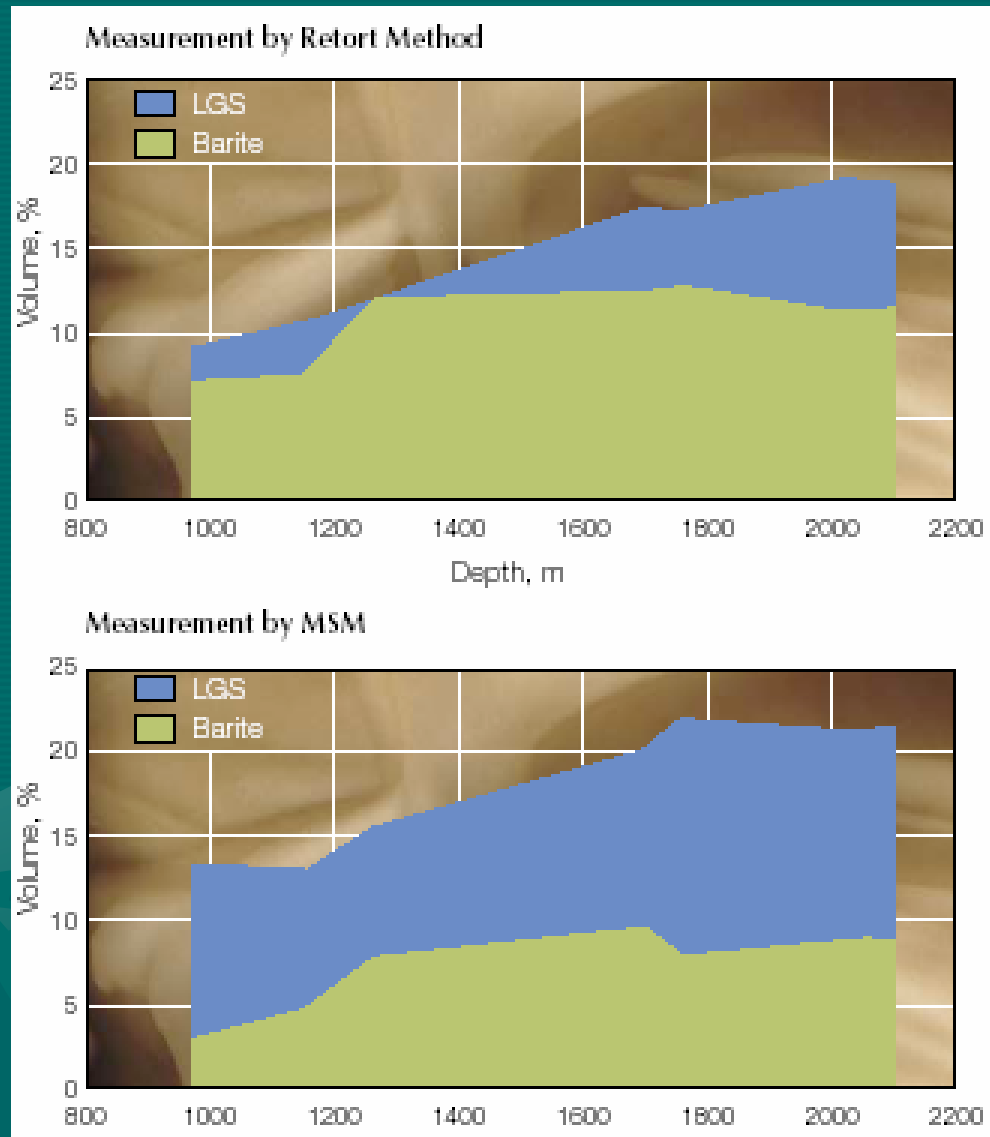
- solide cu greutate specifică mică (LGS)

Sistem de monitorizare elaborat de Dowell, MSM (*mud solids monitor*)

Sistemul Dowell MSM ia locul retortei. Fără o preparare complicată a probelor, oferă un test de 10 minute cu o precizie mai mare de 95 %. Măsurarea de bază utilizează fluorescența de raze X (XRF).

Ca măsurătoare *off-line*, utilizarea metodei fluorescenței de raze X are avantajul unei frecvențe mai bune, precizie mai mare și dependență mai mică de îndemânarea operatorului.

MSM (*mud solids monitor*)

- *fluidele de foraj ,limpezi'* (fără argilă) - proprietățile sistemului sunt reglate exclusiv de compuși polimerici biodegradabili.

Principalele avantaje tehnologice ale utilizării fluidelor de foraj limpezi:

- o bună suspendare și un transport corepunzător al detritusului, ca urmare a dezvoltării rapide a structurii de gel și a viscozității mari la viteze mici de forfecare. Aceste calități asigură și eliminarea formării paturilor de detritus în secțiunile orizontale ale găurii de sondă.
  - inhibarea hidratării și dispersării argilei provenite din formațiunile productive prin acțiunea lanțurilor macromoleculare de încapsulare a coloizilor argiloși.
- reducerea frecărilor garniturii ca urmare a mecanismului de încapsulare a detritusului și depunerii ca un film polimeric pe pereții găurii de sondă și pe elementele metalice ale garniturii de foraj.
- se micșorează sarcina echipamentului de control a solidelor ca urmare a conținutului minim de solide.

- Proiectarea unui sistem nou

Sistemul inițial: apă + rășină de Xanthan + antifiltrant polimeric (sintetizat de autori)

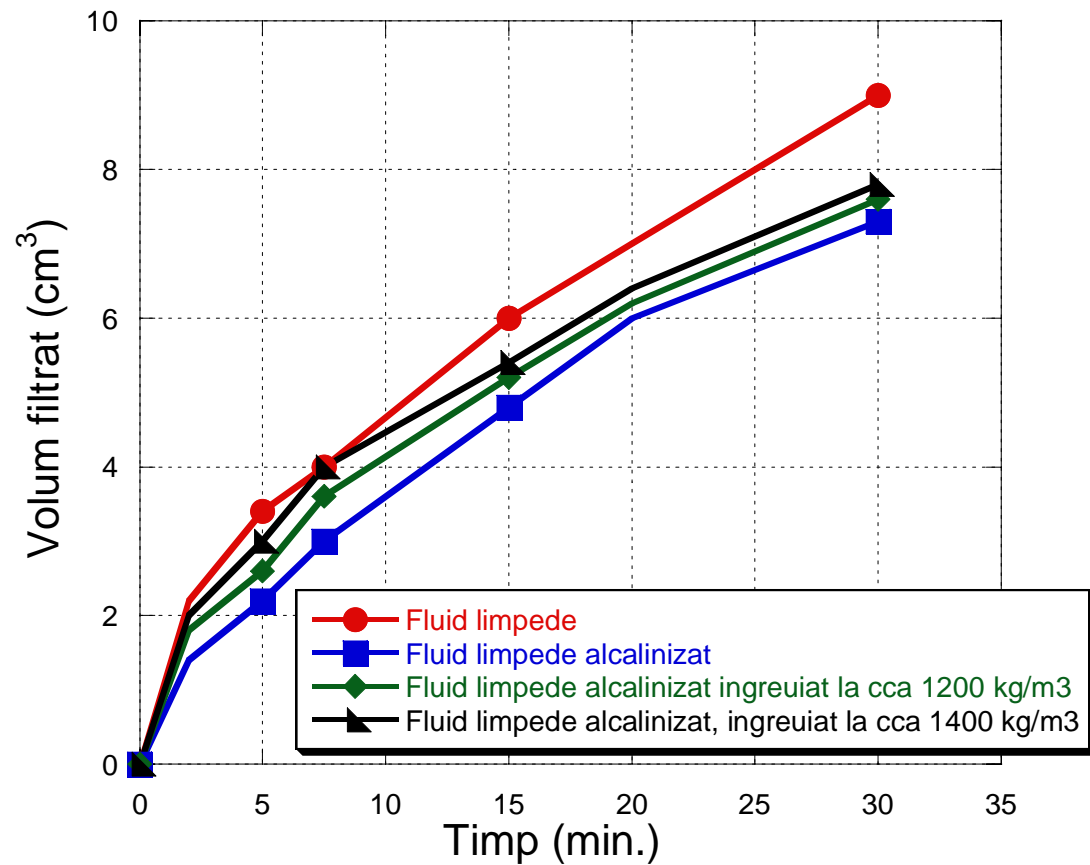
Proprietățile antifiltrante ale acestui material se datorează:

- capacității acestuia de a forma hidrogeluri, prin absorbția volumului de apă liberă din sistem
- sensibilității la pH, capacitatea sa de umflare crescând în mediu alcalin

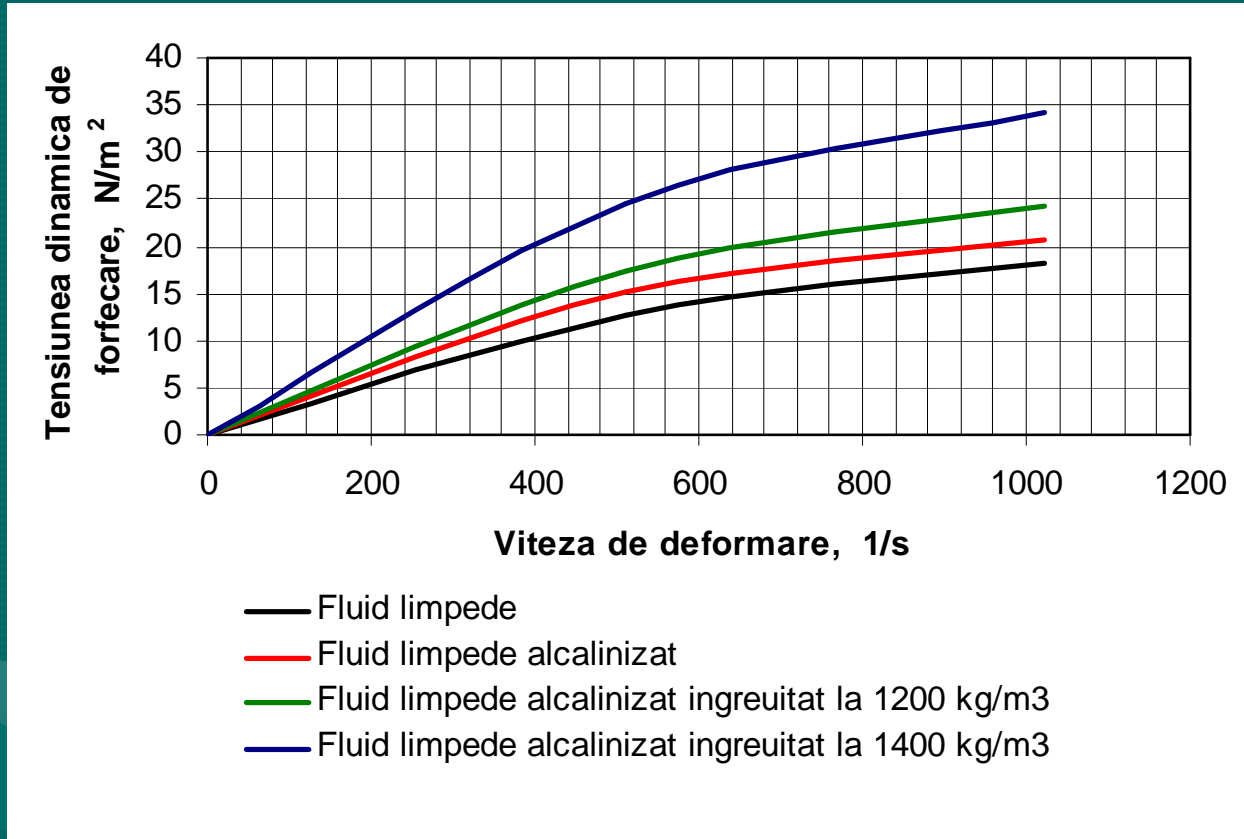
- Pentru a **optimiza** sistemul inițial apă – Xanthan – biopolimer s-a realizat o tratare cu NaOH, agent cu rol de **alcalinizare** și de creștere a randamentului rășinii de Xanthan. Apoi s-a realizat **îngreuierea** sistemului, tratamentul fiind necesar datorită valorii foarte reduse a densității sistemului inițial.

Fluid	$\rho_n, \text{kg/m}^3$	V_M, s	$\eta_{ap}, \text{Ns/m}^2$	n	k	$\theta_{1'',}$ N/m^2	$\theta_{10'',2}$ N/m^2	V_f, cm^3	pH filtrat	t, mm
Inițial	1000	46	18	0,525	0,48	4,3	5,3	9,0	7,0	0,5
+ NaOH	1000	49	20,5	0,451	0,92	5,7	6,7	7,3	11,0	0,5
+ CaCO ₃	1170	48	24	0,494	0,82	5,7	6,7	7,6	9,0	2,3
+ CaCO ₃	1370	51	33,5	0,483	1,23	5,7	6,7	7,8	8,5	2,8

Evoluția volumului de filtrat ale fluidelor limpezi, alcalinizate și îngreuiate

Modelele reologice ale fluidelor limpede alcalinizate și îngreuiate

Concluzii

Rezultatele experimentale au condus către următoarele concluzii:

biopolimerul își confirmă capacitatea de antifiltrant în mediul alcalin; fenomenul se explică prin faptul că hidrogelul biopolimerului antifiltrant este sensibil la pH, cantitatea de apă absorbită la echilibru crescând o dată cu creșterea pH-ului mediului;

la adăugarea agentului de îngreuiere, volumul final de filtrat crește; densitățile, plecându-se de la sistemul inițial de 1000 kg/m³, ajung la valorile propuse de îngreuiere;

din punct de vedere reologic se confirmă faptul că adaosul de NaOH crește randamentul rășinii de Xanthan; sistemul se învâscoșează și mai mult la adăugarea CaCO₃;

gelațiile sunt mai puternice față de sistemul inițial și rămân nemodificate cu concentrația de calcar;

pornindu-se de la un filtrat neutru, în urma alcalinizării cu NaOH s-a ajuns la un indice pH al filtratului de 11,0 (s-a considerat că este o valoare maximă din punct de vedere operațional); pe măsură ce s-a adăugat carbonatul de calciu, pH-ul a scăzut datorită faptului că ionii hidroxil, formați în urma disocierii NaOH, sunt captați de cationii Ca²⁺; și astfel se formează Ca(OH)₂, compus cu solubilitate mai mică decât NaOH, ceea ce influențează echilibrul chimic (spre formarea sa);

turtele de colmatare sunt pelicule polimerice subțiri și transparente, iar în urma îngreuirii cu CaCO₃ grosimea lor crește ușor; totuși, în sistemul alcalinizat care dispersează bine particulele solide, grosimea turtei e mică.

Bibliografia

1. Houwen O.H., Sanders M.W., *Measurement of Composition of Drilling Mud by X –Ray Fluorescence*, SPE/IADC Drilling Conference, Amsterdam, The Netherlands, February 1993.
2. Minton R.C., Bailey M.G., *An assessment of Surface Mud System Design Options for Minimising the Health, Safety and Environmental Impact Concerns Associated With Drilling Fluids*, 1st International Conference on Health, Safety and Environment, The Hague, The Netherlands, November 1991.
3. Manea M., Dussap C. G., Troquet J., Avram L., *L'impact écologique de certains fluides de forage utilisés dans l'industrie extractiv du pétrole*, Le quatrième colloque franco-roumain de chimie appliquée Clermont-Ferrand, France, 28 Juin-02 Juillet 2006, p. 171.
4. Satish C. S., Satish K. P., Shivakumar H. G., *Hydrogels as controlled drug delivery systems: Synthesis, crosslinking, water and drug transport mechanism*, Indian Journal of Pharmaceutical Science, 68, 2006, 133-40.

FLUID DE FORAJ ECOLOGIC CU ADITIV POLIMERIC

Prep. Drd. Ing. Mihaela Manea
prof. univ. Dr. Ing. Lazăr Avram
conf. Dr. Ing. Maria Georgeta Popescu
Catedra Foraj-Extracție
Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești